

Desetljeće energetike i energetskeg gospodarstva u Europskoj uniji

PRILIKA ZA RAST I RAZVOJ NE NEDOSTAJE

Jedno od područja gospodarstva koje je svakako najviše imalo koristi od pridruživanja velikoj europskoj zajednici naroda je energetika. Europske energetske politike dale su dodatni poticaj ostvarenju mnogih energetskih projekata, među kojima se u proteklom desetljeću vjerojatno najviše ističe gradnja prihvatnog terminala za ukapljeni prirodni plin na Krku, o kojoj se godinama ranije pričalo, ali bez ikakvih stvarnih pomaka. No, ne treba zaboraviti ni mnoge male projekte kao što su postrojenja za iskorištavanje obnovljivih izvora, čijoj su povećanoj izgradnji u proteklih 10 godina također doprinijele obveze preuzete pristupanjem Europskoj uniji.

Mnogo toga se promijenilo u proteklih deset godina, koliko je Hrvatska članica Europske unije. Energetika je jedno od područja ljudskog djelovanja gdje su te promjene itekako vidljive, a to je osobito slučaj kada je riječ o obnovljivim izvorima. Sve je više krovova pod sunčanim elektranama (iako još ni približno onoliko koliko je to 'u Europi' uobičajeno), a gotovo nema više brda u Dalmatinskoj zagori na kojemu nema neke vjetroelektrane. Izgrađena je i prva geotermalna elektrana (to što trenutačni sporovi oko vlasništva nad njom nisu nimalo 'europski', druga je priča), a mnogo je i elektrana na bioplin i biomasu. Velik dio tih projekata za iskorištavanje obnovljivih izvora ostvaren je, između ostaloga, i sredstvima iz europskih fondova, a dio su izravna ulaganja tvrtki sa sjedištem u EU-u.

U 'klasičnoj' energetici, europska sredstva također su pomogla pri ostvarenju brojnih projekata, prije svega onih koji se odnose na osuvremenjavanje energetske infrastrukture i upravljanje njome. Pri tome svakako treba istaknuti i terminal za prihvat ukapljenog prirodnog plina (LNG) u Omišlju na Krku koji je od Hrvatske napravio energetske čvorište za ovaj dio Europe.

Energetskoj obnovi zgrada, kako bi one bile učinkovitije i od svojih stanara i korisnika zahtijevale manje izdataka, sredstva iz raznih europskih fondova također su u proteklom razdoblju mnogo značila. Slično je bilo i u prometu, gdje se upravo zahvaljujući europskoj politici napuštanja vozila s motorima s unutarnjim izgaranjem, i u Hrvatskoj može primijetiti trend okretanja vozilima s alternativnim pogonima.

Konačno, pristupanje EU-u značilo je i priliku za mnoge domaće tvrtke kojima je time olakšan nastup na zahtjevnom, ali velikom tržištu, bez obzira na to radi li se o energetskim tvrtkama ili pak o proizvođačima energetske opreme i postrojenja ili ponuđačima rješenja u tom području.

JEDINSTVENO EUROPSKO TRŽIŠTE PRUŽILO JE BROJNE PRILIKE HRVATSKOM GOSPODARSTVU

Za nama je prva godina Republike Hrvatske u eurozoni i schengenskom prostoru, razdoblje u kojem smo ostvarili još jedan uspjeh u europskim integracijama. Hrvatskim gospodarstvenicima je Europska unija otvorila tržišta i prilike, ali je i pred njih stavila i razne izazove, primarno u vidu pojačane konkurencije. Tko je imao znanja, ideje i dobre strateške procjene, prilagodio se novim prilikama te ojačao svoje poslovanje.

Iz perspektive Jadranskog naftovoda, otvaranje Hrvatske koje je nastupili pristupanjem EU-u, a nastavilo se uvođenjem eura i pristupanjem Schengenu, stvorilo je nove poslovne prilike i omogućilo kontinuirani rast i razvoj kompanije. Pogledamo li samo poslovne rezultate za prvih devet mjeseci 2023., vidjet ćemo da je JANAF prihodima u tom razdoblju premašio 113 milijuna eura, što je 29% više nego u istom razdoblju godinu ranije, ili gotovo na razini ukupnog godišnjeg prihoda za 2022. Čak 73% prihoda od transporta nafte te skladištenja nafte i naftnih derivata ostvareno je od inozemnih korisnika usluga.

JANAF je zajedno s LNG terminalom zaslužan za to što je Hrvatska postala važno energetske čvorište EU-a. U razdoblju izrazite geopolitičke nestabilnosti i poremećaja na svjetskim tržištima energije, prvo zbog pandemije COVID-a, a zatim i zbog rata u Ukrajini, uspjeli smo održati energetske sigurnost i stabilnost opskrbe na zadovoljstvo svih naših partnera. Naša pouzdanost potvrđena je proglašenjem JANAF-a strateškim objektom europske energetske infrastrukture od najviših tijela EU-a.

Pred nama je vrijeme daljnjeg razvoja poslovanja, u kojem namjeravamo iskoristiti mogućnosti koje EU nudi gospodarstvenicima. Javnosti je od ranije poznato da su skladišni kapaciteti JANAF-a u potpunosti zakupljeni za naredno razdoblje te je sada opravdano razmišljati o njihovom proširenju. Stoga je JANAF zatražio od Vlade da izgradnju novih skladišnih kapaciteta u Omišlju uvrsti među strateški važne projekte za

mr. sc. Stjepan Adanić
predsjednik Uprave
Jadranski naftovod d.d., Zagreb

Republiku Hrvatsku, a priliku za financiranje vidimo u sredstvima EU-a.

Hrvatsko članstvo u EU-u i općenito sudjelovanje u euroatlantskim integracijama na neki je način bilo i neizbježno. Hrvatska pripada civilizacijskom, kulturnom i gospodarskom krugu zemalja koje čine EU. Od trenutka proglašenja hrvatske neovisnosti, pa i ranije, od trenutka kada se stari sustav počeo naočigled urušavati, bilo je jasno da Hrvatska ide prema svom europskom putu.

U predstojećem razdoblju, EU i njegov Zeleni plan će, zajedno s proklamiranim načelima Vlade Republike Hrvatske, biti ključni za planiranje i provedbu zelene transformacije gospodarstva. Uvođenjem novih tehnologija, digitalizacijom i oslanjanjem na obnovljive izvore energije provest će se dekarbonizacija našeg gospodarstva. Proces je to u kojem je JANAF već poduzeo ozbiljne korake na putu diverzifikacije svoga poslovanja prema obnovljivim izvorima energije.

RAZVOJ PLINSKOG SUSTAVA I DIVERSIFIKACIJA KAO POTPORA EUROPSKOM ZELENOM PLANU

Ivica Arar, dipl. iur.
predsjednik Uprave
Plinacro d.o.o., Zagreb

Prvo desetljeće članstva u Europskoj uniji, koje Hrvatska ove godine obilježava, značajan je jubilej. Pristupanje u punopravno članstvo europske zajednice naroda predstavljalo je početak snažnih promjena na društvenom, političkom i gospodarskom planu. Kao najznačajnije izdvojio bih činjenicu da je Hrvatska postala integralnim dijelom zajedničkog tržišta EU-a, direktnu primjenu dijela europskog zakonodavstva te priliku za izgradnju značajnog financijskog 'potpornog stupa' hrvatskog gospodarstva kroz pristup bespovratnim sredstvima iz europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Kad je riječ o utjecaju na poslovanje Plinacra, prvenstveno bih izdvojio ovu posljednju činjenicu. Iznimna uspješnost u povlačenju sredstava iz fonda Instrument za povezivanje Europe (eng. CEF - Connecting Europe Facility) u ukupnom iznosu nešto većem od 24 milijuna eura, bila je izuzetno važan element u investicijskom potencijalu Plinacra. Među projektima realiziranim u ranije spomenutom razdoblju svojim se značajem izdvajaju izgradnja gotovo 28 mil. eura vrijedne prve kompresorske stanice na

hrvatskom plinskom transportnom sustavu i oko 57 mil. eura vrijednog otpremnog plinovoda s LNG terminala Zlobin - Omišalj te rekonstrukcija interkonekcijskog plinovoda Rogatec - Zabok. Izgradnja LNG terminala na otoku Krku i ranije spomenuti projekti omogućili su diversifikaciju dobave plina i njegovu otpremu prema Mađarskoj, ispunjenje obveze nudišta stalnog kapaciteta u oba smjera na svim interkonekcijama među državama članicama EU-a, jačanje energetske stabilnosti i sigurnosti opskrbe plinom te integraciju hrvatskog plinskog sustava u europske tokove plina.

Pred Plinacro su i u narednom razdoblju postavljene značajne zadaće. Njih snažno definira smjer zadan planom REPowerEU, u kojem se, osim naglaska na ubrzanoj dekarbonizaciji energetskega sektora, posebna pažnja posvećuje i ubrzanoj diverzifikaciji opskrbe prirodnim plinom. Za Hrvatsku i Plinacro to definira novi investicijski ciklus koji uključuje proširenje kapaciteta LNG terminala na otoku Krku i izgradnju plinovoda Zlobin - Bosiljevo, čiji početak smo nedavno svečano obilježili, kao i nastavak proširenja kapaciteta otpreme plina prema Mađarskoj plinovodima Sisak - Kozarac i Kozarac - Slobodnica te prema Sloveniji plinovodom Lučko - Zabok.

Slijedeći strateški i zakonodavni okvir EU-a, odnosno temelje postavljene Europskim zelenim planom i dokumentima proizašlih iz njega na europskom i nacionalnom nivou, Plinacro također planira i prilagodbu plinskog transportnog sustava budućoj dekarboniziranoj plinskoj mreži EU-a. U okviru toga razvija projekte usmjerene na razvoj unutarnje i međunarodne mreže plinovoda za vodik te projekte za transport ugljikova dioksida.

Zaključno, moram naglasiti ulogu naših zaposlenika u ostvarenju ovih ambicioznih i zahtjevnih ciljeva te istaknuti kako nimalo ne dvojim da ćemo i ove zadaće s uspjehom izvršiti i osigurati dovršetak ranije spomenutih projekata, a sve u cilju osnaživanja nacionalne i regionalne sigurnosti opskrbe i ispunjavanja okolišnih ciljeva EU-a.

HRVATSKA U VRHU EUROPSKE UNIJE PREMA OSTVARENJU ZELENIH CILJEVA

Članstvo u Europskoj uniji Hrvatskoj je donijelo stabilan rast i razvoj na svim područjima gospodarskog djelovanja pa tako i u energetici. Proteklo desetljeće bilo je dinamično, osobito na području obnovljivih izvora energije, što je rezultiralo kontinuiranim povećanjem udjela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i visokoučinkovite kogeneracije.

Porast udjela zelene energije jasno je kvantificiran - na razini proizvodnje, na razini ukupne energetske potrošnje, ali i u nacionalnom energetskom miks. Godina koja je na izmaku u tom je smislu bila uspješnija no ijedna prije - s preko 59% proizvedene zelene energije (od čega oko 41% energije iz hidroelektrana) približili smo se ciljevima zelene tranzicije i energetskim ciljevima EU-a. Istovremeno, preko 70% energije dobiveno je korištenjem niskougljičnih tehnologija, što Hrvatsku svrstava u sam europski vrh u ispunjavanju ciljeva zelene tranzicije. Članstvo u EU-u i reforme tržišta električne energije dinamizirale su i domaće tržište pa je za potrebe trgovanja električnom energijom na tržišnim i konkurentnim principima osnovana Hrvatska burza električne energije d.o.o. - CROPEX.

Daljnji iskorak u poslovanju voditelja bilančnih skupina na tržištu električne energije je prilagodba poslovanja uvođenju 15-minutnog intervala obračuna. Ovako kratki intervali obračuna omogućit će preciznije planiranje proizvodnje i plasmana energetskog portfelja, što je osobito važno za manja postrojenja koja koriste Sunčevu energiju. Također se otvara mogućnost sudjelovanja dionika na tržištu u novim ulogama - agregatora ili aktivnog kupca, a omogućuje se i sudjelovanje građana putem energetskih zajednica.

Hrvatska je među prvim zemljama članicama uspostavila mehanizam valorizacije utrživih elektroničkih certifikata kojima se dokazuje da je određena količina električne energije proizvedena iz obnovljivih izvora energije, tzv. Registar jamstava podrijetla. Jamstva podrijetla su s vremenom postala važan element legitimacije onih poslovnih subjekata koji svoje poslovanje vode prema načelima održivog gospodarstva.

Sve članice EU-a, pa tako i Hrvatska, u središte svojih aktivnosti na području energetskog sektora postavile su postizanje ambicioznih ciljeva iz plana RePower EU, prema kojem je do 2030. godi-

Darjan Budimir

direktor

Hrvatski operator tržišta energije d.o.o., Zagreb

ne potrebno osigurati 45% udjela električne energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošnji, što nije lako ostvarivo, kao ni postupno povećanje energije iz obnovljivih izvora koja se troši u sektoru toplinarstva i sektoru prometa.

U narednom periodu očekujemo daljnji razvoj tržišta plina u Hrvatskoj. Osnivanje burze plina omogućilo bi trgovanje među bilančnim skupinama na tržišnim principima, u skladu s pravilima anonimnosti i transparentnosti, a unaprijedilo bi i razinu upravljanja plinom kao energentom na razini bilančnih skupina.

S ulaganjima u interkonekcije prema drugim zemljama u okruženju i proširenje LNG terminala na Krku, Hrvatska ima priliku postati regionalni plinski 'hub' i aktivno zagovarati daljnji razvoj dobavnih pravaca plina u ovom dijelu Europe.

Ovi ciljevi, uz one koji se odnose na sigurnost opskrbe energijom, dekarbonizaciju industrije, ostvarivanje energetskih ušteda i smanjenje emisija stakleničkih plinova, mogu biti ostvareni samo uz jasnu sinergiju institucija i gospodarstva.

Održivi poslovni modeli temeljni na ESG-ju svakako će biti dominantni u 2024. godini, a u području energetske tranzicije veći će naglasak biti na iskorištavanju geotermalnih kapaciteta, ulaganjima u skladišta energije i inovativne tehnologije.

DESET GODINA KOJE JE PROMIJENILO I ENERGETSKU SLIKU HRVATSKE

Antonija Glavaš

članica Uprave

Prvo plinarsko društvo d.o.o., Vukovar

Prvih deset godina u Europskoj uniji promijenilo je perspektivu domaće energetike. Prvenstveno jer smo dobili jedinstvenu priliku povlačiti europski novac za daljnji razvoj energetske mreže. Koliko je to važno, posebno se vidi danas u promijenjenim geopolitičkim okolnostima. Jedna od najznačajnijih investicija bila je upravo izgradnja LNG terminala u Omišlju za čiju su izgradnju dodijeljena bespovratna sredstva u iznosu od 101,4 milijuna eura. Godinama se pričalo o terminalu, ali nije bilo mehanizama da se 'stavi novac na stol'. S EU-om smo ga pronašli.

Isto tako, kada se planirala gradnja, rijetko tko je vjerovao da ćemo danas govoriti o pozicioniranju Hrvatske kao plinskog čvorišta. A, danas upravo to jesmo. LNG terminal ima geopolitičku i stratešku dimenziju te jamči povećanje sigurnosti opskrbe plinom zemljama EU-a. Zbog ovakvih projekata u Hrvatskoj smo ušli mirni u prvu zimu bez ruskog plina. Mnogo veće zemlje od nas nisu imale taj luksuz.

U ovim poprilično izazovnim vremenima, Hrvatska se zbog LNG-ja pozicionira na početku lanca opskrbe. To nam - kao zemlji - donosi sigurnost opskrbe i financijsku stabilnost, što su preduvjeti za kasnije sigurno poslovanje i razvoj. Širenjem kapaciteta terminala omogućit ćemo istu stvar i za druge zemlje Srednje i Jugoistočne Europe, a u perspektivi čak i plin za poslijeratnu Ukrajinu.

Zahvaljujući svemu tome, sada čak i tvrtke iz 'male Hrvatske' imaju priliku ravnopravno sjesti za stol s ostalim globalnim igračima. Primjerice, PPD zbog LNG-ja sada surađuje s renomiranim globalnim tvrtkama poput British Petroleuma koji nas gledaju kao ključne partnere za regiju.

Iako dijelimo sudbinu svih europskih kompanija što se tiče opskrbe plinom, planiramo biti još brži u prilagodbi novoj situaciji i ambiciozniji u pristupu nama susjednim

tržištima. Aktivno radimo na proširenju svog portfelja i krećemo na tržišta koja će biti od velike važnosti za uvoz plina u EU iz novih pravaca. Zato u 2024. godini nastavljamo s ambicioznim planovima.

Europska unija nam nudi priliku daljnjeg rasta. Italija je tržište 25 puta veće od Hrvatske, prisutni smo na tom tržištu, ali svaki idući korak nam nosi značajan rast prihoda. Mađarsko tržište nam je izrazito važno zbog skladišnih kapaciteta i naših kupaca, a tijekom godine planiramo povećati prisutnost u Jugoistočnoj Europi. Uz velike LNG projekte u Grčkoj, Jugoistok Europe nudi velike količine plina. Zato su nam za rast poslovanja u 2024. godini posebno zanimljive sve zemlje koje su na toj ruti. Dosad smo gotovo 80% svojih prihoda ostvarivali u inozemstvu, od toga veliku većinu na tržištima zemalja EU-a.

Europsko tržište nosi prilike, ali i nužnost šireg promatranja procesa te razvoja regulative. Primjerice, superizborna 2024. godina može imati velike posljedice za plinsku i naftnu industriju u čitavoj Europi. Pritom ne mislimo na izbore u Hrvatskoj, već na europske izbore, kao i na one u Sjedinjenim Američkim državama koji se snažno reflektiraju i na Europu. Primjerice, potencijalno zaustavljanje američke izvozne politike bio bi globalni energetski šok, ali koji bi se ponajviše reflektirao na zemlje EU-a. Također, iduće godine su i izbori za Europski parlament koji će nam pokazati koliko smo ozbiljni u ostvarenju ciljeva energetske tranzicije. Ovi izbori i nastavak geopolitičkih nestabilnosti ozbiljno će utjecati na energetsku sliku 2024. godine, a potencijalno i puno duže.

Europska energetska budućnost je svakako neizvjesna, no mi u PPD-u smo toga svjesni i aktivno se prilagođavamo novim okolnostima te pratimo daljnji razvoj geopolitičke situacije. U zimu ulazimo mirni jer našim partnerima jamčimo sigurnost opskrbe, ali s oprezom, svjesni nastavka izražene volatilnosti cijena i izazova pred nama.

Sve naše investicije dosad, kao i pozicioniranje Hrvatske kao strateški i energetski važnog čvorišta za EU, samo su prvi korak prema budućnost gdje nas čekaju još veća ulaganja, što znači i dobru perspektivu za naše gospodarstvo. Nadam se da će biti dovoljno političke mudrosti i umješnosti da nam sljedeće desetljeće donese i novi Jadransko-jonski plinovod također (su)financiran sredstvima EU-a. Time bi se 'cementirala' pozicija Hrvatske kao energetskog 'huba', a cijeloj regiji osigurao dodatan izvor plina - a u budućnosti potencijalno i koridor za transport vodika.

Uvjerena sam da će biti sluha za takav projekt te - bez obzira što se događalo u sljedećih deset godina - smatram da je izvjesno kako će nam naše članstvo u EU-u jamčiti veću stabilnost, sigurnost te brojne benefite za hrvatsku energetiku, a samim time i za sve domaće kompanije.

HRVATSKA - ZEMLJA ZNANJA I VRHUNSKIH RJEŠENJA

Za KONČAR je izvoz u zemlje Europske unije i prije ulaska Hrvatske u EU bio značajan, a ulaskom u EU dosegao je više od 70% ukupnog izvoza. Iznos novougovorenih poslova u trećem kvartalu ove godine premašio 1 milijardu eura i to pretežno na tržištu EU-a. Pouzdanost i povjerenje koje se gradilo desetljećima osigurali su nam rekordan iznos novih narudžbi, poglavito u Njemačkoj, Švedskoj i Austriji.

Pristupanjem EU-u postali smo dio ekonomski i društveno najrazvijenijih država na svijetu, a ulaskom u Schengenski prostor Hrvatska se dodatno percipira kao sigurnija zemlja. Slobodan protok roba, usluga i ljudi izvoznicima je zasigurno olakšao poslovanje. Ne treba zanemariti ni podatak da je KONČAR u posljednjoj godini prije ulaska Hrvatske u EU ostvario izvoz na to tržište u iznosu manjem od 100 milijuna eura, a taj je iznos desetak godina kasnije gotovo četiri puta veći.

Tijekom posljednjih godina domaće su tvrtke pokazale ustrajnost, otpornost i nadprosječnu sposobnost te dodatno etablirale Hrvatsku kao zemlju znanja, kvalitetnih proizvoda i rješenja te vrhunskog kadra. Nama je, kao uglednom partneru na nekim od najzahtjevnijih tržišta, prioritet da te sposobnosti budu prepoznate i u hrvatskom društvu. Preduvjet za globalni iskorak čine domaće reference. Zato po uzoru na najuspješnije gospodarske sile trebamo težiti domaćim proizvodima i rješenjima te birati hrvatske tvrtke pri svakom projektu lokalnog i nacionalnog interesa.

Prilika za daljnji rast i tehnološki razvoj ne nedostaje jer Europa je itekako ozbiljna u namjeri da postane prvi klimatski neutralan kontinent, zbog čega naši kupci traže proizvode i rješenja koji će im pomoći da to i ostvare. Neosporan rezultat zelene tranzicije u Europi je nikad veća potražnja za transformatorima, koji predstavljaju jednu od najsnažnijih karika Končarevog proizvodnog portfelja. Govoreći upravo o tome, važno je istaknuti kako djelujemo u industriji u kojoj cjelokupna konkurentnost ovisi o brzini prilagođavanja i sposobnosti učinkovitog istraživanja i razvoja inovacija. Stoga moramo neprekidno težiti razini inovativnosti i operativnosti koja nam omogućuje da budemo ti koji postavljaju trendove, umjesto da ih pratimo. KONČAR je po prirodi svoje

mr. sc. Gordan Kolak
predsjednik Uprave
KONČAR d.d., Zagreb

djelatnosti i prije zelene tranzicije svoje poslovanje temeljio na održivosti i odgovornom postupanju. Sebi smo postavili visoka očekivanja da u tom segmentu budemo još uspješniji te da zadržimo tržišni položaj regionalnog lidera u području zelene elektroenergetike, tračničkog prijevoza te digitalnih rješenja i platformi.

U sljedećim godinama očekujemo kako će se pozitivni trendovi u poslovanju regionalnih igrača u elektroindustriji nastaviti, no taj tempo bi mogao usporiti zbog recesije u dijelu eurozone. Ipak, ne očekujemo da će to značajnije utjecati na naše poslovanje s obzirom da će tržište i dalje tražiti odgovore na sve rizike klimatskih promjena.

Vodeći se svim navedenim činjenicama, čvrsto vjerujemo da upravo nadolazeće razdoblje sve intenzivnije provedbe zelene energetske tranzicije na području EU-a i šireg područja Europe predstavlja povijesnu priliku za gospodarski iskorak cijele Hrvatske, koji će u vremenima koja slijede uvelike definirati naš nacionalni imidž i položaj na europskoj gospodarskoj karti. Kao tvrtka, ali i zemlja, posjedujemo potrebno znanje, vrhunske visokoobrazovne institucije te kvalitetne i sposobne ljude, a kroz povijest smo nebrojeno puta dokazali svoju konkurentnost na zahtjevnim tržištima diljem svijeta.

Foto: Davor Puklavec / PIXSELL

SNAŽAN SMO TEHNOLOŠKI MOTOR KLIMATSKI NEUTRALNOG DRUŠTVA

Boris Miljavac
predsjednik Uprave
Siemens Energy d.o.o., Zagreb

Europska unija pokazala se upornom, snažnom i tvrdoglavom u višedecenijskoj plovidbi kroz nemirna mora uspona i padova. Osvrnemo li se na proteklu godinu, važno je naglasiti da je odsviran kraj pandemije koronavirusa, inflacija je stavljena pod kontrolu, iako kompanije podnose teret visokih kamata, slabša, ali ipak tračak nade u smirivanje ratnih sukoba u Europi i na Bliskom istoku postoji, a Hrvatska je uspješno dovršila integraciju u tkivo Unije. Desetljeće u EU-u okrunili smo usvajanjem eura za službenu valutu i pridruživanjem šengenskom prostoru, što je Hrvatskoj dalo još bolji položaj na investicijskoj i energetske karti svijeta.

Naša Siemens Energy obitelj je narasla na gotovo 200 ljudi kroz akviziciju splitskog Pro Integrisa, koji nam je donio nekoliko desetaka vrsnih inženjera s iskustvom rada na tri kontinenta u tridesetak zemalja, iako je riječ o lokalnoj investiciji. Za Hrvatsku je, njezin energetske sektor i naše poslovanje članstvo u EU-u važno jer nam je omogućilo lakšu integraciju u poslovne i energetske tokove te jednu od najsigurnijih zemalja na starom kontinentu učinilo dodatno sigurnom. Ipak, posljednje desetljeće smatramo zagrijavanjem za ono što tek dolazi.

U narednih sedam godina EU se obvezao smanjiti emisije ugljičnog dioksida za 55% i

postati prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. godine. Ciljevi su sada i pravo obvezujući, a 77% građana EU-a, prema Eurobarometru, klimatske promjene smatra ozbiljnim problemom. Tri su područja važna u njihovu zaustavljanju. To su politička volja, društvena svijest i tehnološki napredak. Za političku volju zadužen je Europski parlament i vjerujem da će na izborima za to predstavničko tijelo 2024. godine klimatska budućnost našeg planeta biti važna tema. Društvenom svijesću intenzivno se bavim kao ambasador Europskog klimatskog pakta. Do sada se često naglašavalo kako nacije zbog izazova preživljavanja često nemaju luksuz davanja prioriteta ekološkim problemima. Jedan od naših zadataka je rastumačiti kako nije riječ o luksuzu, već o nužnosti na kojoj temeljimo budućnost.

Tehnološki napredak ima središnje mjesto borbi za ljepši svijet jer se njegova klimatska budućnost nalazi u rukama onih koji razvijaju tehnologiju. Siemens Energy je snažan motor klimatski neutralnog društva. Korak po korak vrijedno dekarboniziramo industriju i promet. Na tržištima kojima upravljamo iz Hrvatske ove smo godine ponovno oborili rekord novosklopljenih ugovora u sektoru transformacije industrije. No, budućnost izazovnom i uzbudljivom čini potraga za tehnologijom jer još uvijek nam je 45% tehnologija nužnih za potpunu dekarbonizaciju neotkriveno.

U istraživanje i razvoj godišnje ulažemo 1,2 milijarde eura svjesni da klimatska neutralnost ovisi o tome koliko uspješno ćemo moći skladištiti energiju iz obnovljivih, ali nestabilnih izvora i koliko uspješno će se ona ponovno pretvarati u električnu energiju za napajanje elektroenergetskih mreža. Na horizontu su nam vidljiva dva odgovora. Prvi su toplinske pumpe nove generacije koje pretvaraju električnu energiju u toplinsku i otvaraju vrata novom zelenom konceptu za grijanje zgrada ili za korištenje topline u procesnoj industriji, a drugi je skladištenje energije u zelenom vodik u koji vjerujemo da je energent budućnosti i jedini koji nas može dovesti do klimatske neutralnosti.

PAMETNA ULAGANJA U ININU DUGOROČNO ODRŽIVU BUDUĆNOST

Proces pristupanja Europskoj uniji pred kompanije u Hrvatskoj, pa tako i Inu, stavio je niz izazova zbog nužnog prilagođavanja poslovnih standarda i prakse europskim pravilima i direktivama. To uključuje propise koji se odnose na okoliš, sigurnost, kvalitetu proizvoda i tržišno natjecanje. Sve u svemu, ulazak Hrvatske u EU donio je niz pozitivnih utjecaja na Inino poslovanje, uključujući usklađivanje s ekološkim standardima, lakše financiranje i pristup drugim tržištima te manje rizike u nekim aspektima poslovanja.

Najsloženiji zadatak bio je nedavni prelazak na euro, posebice za maloprodaju, koji je uspješno i na vrijeme proveden. Eurozona je donekle ublažila valutni rizik za Inu, iako se većina sirovine koju koristimo (npr. sirova nafta) i značajan dio naših proizvoda obračunavaju u američkim dolarima.

Ova je godina za našu kompaniju bila godina nastavka strateških ulaganja. Preuzimanjem OMV-a Slovenija zajedno s MOL-om, INA je povećala svoj udio sa 7,75 %, koliko je imala u OMV Slovenija, na 33 % u novoj zajedničkoj tvrtki MOL & INA d.o.o., koja upravlja mrežom od 130 benzinskih postaja u Sloveniji. Prve benzinske postaje već mijenjaju vizualni identitet, a vrlo brzo će 27 benzinskih postaja u Sloveniji početi poslovati pod poznatim brendom INA. To će omogućiti daljnji razvoj naše maloprodajne mreže u regiji. Inina goriva Class Plus Expert svojom poboljšanom formulom motiviraju kupce da posjete Inine benzinske postaje. Značajan pokretač potražnje je i velika ponuda robe široke potrošnje, kao i naš gastronomski koncept Fresh Corner koji dodatno privlači kupce na naše lokacije. Nije ni čudo što je INA Loyalty postao jedan od najpopularnijih i najkorištenijih programa vjernosti u Hrvatskoj.

Akvizicija u Sloveniji djelovat će u sinergiji s najvećom investicijom u Ininoj povijesti i trenutačno najvećom industrijskom investicijom u Hrvatskoj, 630 milijuna eura vrijednom modernizacijom Rafinerije nafte Rijeka. Projekt koji je na 82 % dovršenosti i na kojemu trenutno radi više od 1000 radnika, unaprijedit će održivost našeg rafinerijskog poslovanja i postići sigurniju opskrbu gorivom za Hrvatsku i regiju, čineći Inu dobav-

Zsuzsanna Ortutay
predsjednica Uprave
INA - Industrija nafte d.d., Zagreb

ljačem prvog izbora, kada su u pitanju naftni derivati, svih maloprodajnih mjesta MOL Grupe u Sloveniji.

Modernizacija Rafinerije nafte Rijeka savršen je primjer Ininih poslovnih ambicija, gdje pametno ulaganje jamči da će Ina ostati stup hrvatskog gospodarstva i istovremeno osigurati opskrbu tržišta potrebnim energentima.

U sljedećem desetljeću moramo uspostaviti osnovu za uspješan prijelaz na ugljično neutralno poslovanje. Dok nastavljamo s našim tradicionalnim poslovanjem s naftom i plinom, imat ćemo snažan fokus na obnovljive izvore energije: moramo ispitati mogućnosti od geotermalne energije do vodika, sunca i potencijalno čak i vjetra, hvatanja i trajnog skladištenja ugljikovog dioksida te bioplina. Stvaranje vrijednosti pametnim ulaganjem u tradicionalno poslovanje otvara nam mogućnost za snažnija održiva ulaganja. Europski fondovi, koji su još jedna važna prednost ulaska u EU, svakako mogu pomoći u ubrzanju održivih projekata, kao i osigurati njihovu isplativost.

PREMA ZELENIJOJ I ODRŽIVIJOJ ENERGETSKOJ BUDUĆNOSTI

Andreas Rörig
predsjednik Uprave
E.ON Hrvatska d.o.o., Zagreb

Pristupanje Hrvatske Europskoj uniji označilo je ključni trenutak za zemlju. Označio je predanost zajedničkim europskim vrijednostima, suradnji, gospodarskoj stabilnosti i tranziciji u platformu za rast. Članstvo u EU-u otvorilo je vrata većem tržištu, potičući transparentnije i predvidljivije poslovno okruženje. Za Hrvatsku je to značilo povećane mogućnosti za gospodarski razvoj, ojačane diplomatske veze i mogućnost sudjelovanja u inicijativama suradnje većeg opsega. Kao izvršni direktor u energetske sektoru, vidim da je pristupanje bila prilika za usklađivanje sa standardima EU-a, promicanje održivosti i inovacija.

U proteklih 10 godina integracija Hrvatske u EU donijela je značajne koristi. Poboľšani regulatorni okviri olakšali su razvoj lakšeg prekograničnog energetskeg tržišta. E.ON je aktivno pridonio ovom napretku svojim poslovanjem u distribuciji električne i plinske mreže i prihvaćanjem projekata obnovljivih izvora energije, pridonoseći tako ciljevima čiste energije EU-a. Osim toga, priljev sredstava EU-a ubrzao je razvoj infrastrukture, ojačavši energetske mreže i promičući održive prakse.

Iako je postignut značajan napredak, uvijek postoje područja za poboljšanje. Brži prijelaz na

obnovljive izvore energije mogao se postići ciljanim ulaganjima, transparentnijim, pravodobnim i jasnijim regulatornim poticajima. Brzina regulatornih reformi, posebno u pojednostavljanju birokratskih procesa poput izdavanje dozvola, mogla se bolje iskoristiti za otključavanje punog potencijala energetskeg sektora. Ovo je područje u kojem bi pojačana suradnja između vlade i privatnih poduzeća mogla dodatno optimizirati rezultate kako bismo postigli našu zajedničku ambiciju da ubrzamo energetskeg tranziciju u zemlji.

Članstvo Hrvatske u EU-u bilo je akcelerator koji je donio pozitivan razvoj za E.ON. Tome u prilog idu i bliske veze između Hrvatske i Njemačke gdje se nalazi sjedište E.ON-a. Pristup širem tržištu i čvršća suradnja s europskim partnerima omogućili su rast naše tvrtke. Usklađivanje s regulatornim okvirima EU-a potaknulo je i učinkovitije poslovno okruženje. Dostupnost sredstava EU-a podržava razvoj vrhunskih tehnologija za projekte obnovljive energije poput vodika, što nam omogućuje da ubrzamo energetskeg tranziciju regije prema zelenijoj i održivijoj energetskeg budućnosti.

Gledajući unaprijed, sljedeće desetljeće ima ogroman potencijal za daljnji napredak koji će pomoći u rješavanju ogromnih izazova koje donosi nužnost provedbe energetske tranzicije. Promicanje poštenog tržišnog okruženja za povećanje udjela obnovljivih izvora energije i dalje je najvažnije za usklađivanje s ambicioznim klimatskim ciljevima EU-a. Ulaganja u vrhunske tehnologije, kao što su napredne pametne mreže i skladištenje energije za otključavanje potencijala fleksibilnosti korištenja energije, mogu poboljšati učinkovitost i sigurnost opskrbe. Suradnja s partnerima iz EU-a može potaknuti istraživanje i razvoj, pozicionirajući Hrvatsku kao lidera u održivim energetskeg rješenjima. Jačanje međusobne povezanosti unutar EU-a može optimizirati korištenje resursa i ojačati energetskeg sigurnost. To će podrazumijevati znatna ulaganja u infrastrukturu obnovljivih izvora energije, s posebnim naglaskom na solarne elektrane. Osim toga, nastojimo aktivno doprinijeti klimatskim ciljevima EU-a daljnjim smanjenjem našeg ugljičnog otiska i promicanjem energetskeg učinkovitosti. Čineći to, ne samo da osiguravamo dugoročnu održivost našeg poslovanja, već također igramo ključnu ulogu u unapređenju uloge Hrvatske kao lidera u održivoj energiji unutar EU-a.